

Protokoll för Landsbygdsrådet

Plats: Trollnäs Hotell och vandrarhem/Temas

2020-08-27
Kl. 13.00-17.15

Närvarande

Mats Dahlberg (M) Ordförande

Agneta Ängsås (C)

Jonas Lennerthson (S)

Maj Ardesjö (MP)

Anders Runström (FAP)

Rolf Gardén (V)

Thomas Strömberg (KD)

Kjell Nylén (SD)

Britt Källström, kommunbygderådet

Michael Koj, kommunbygderådet

Joakim Nordlund, kommunbygderådet

PG Holmqvist, LRFs kommungrupp

Ej närvarande

Maud Pettersson (L)

Jonas Hampus, omvårdnadsförvaltningen

David Bergström, kultur- och fritidsförvaltningen

Anna Perols, miljö- och
umhållsbyggnadsförvaltningen

Adjungerade

Hanna Wickström, landsbygdsutvecklare, näringslivskontoret

Hanne Kringstad, projektledare, näringslivskontoret

Protokoll**§29 Mötet öppnas**

- Presentationsrunda av ledamöter.
- Agneta Ängsås väljs till justerare. Landsbygdsrådet inför från och med nu e-signering av protokoll och en justerare ska väljas ambulerande bland de politiska ledamöterna i landsbygdsrådet från och med nu. Hanna Wickström, landsbygdsutvecklare väljs till sekreterare för mötet.
- Minnesord till Thomas Björklund:

Alla kände vi Thomas Björklund och många av er har troligtvis hört att Thomas tyvärr har lämnat jordelivet alldeles för tidigt. Thomas var en fantastisk människa och få kunde möta sig med hans engagemang i så många olika frågor, inte minst för sin hemort Bjursås och Faluns landsbygd. Vi tackar Thomas för den tid vi fick känna honom och ta del av hans engagemang för landsbygdsfrågor som ledamot i Landsbygdsrådet. Vi i landsbygdsrådet värdesätter det stöd vi fick av Thomas genom åren och nu får vi försöka att axla hans mantel. Vila i frid Thomas, dina kolleger i Landsbygdsrådet kommer att sakna dig innerlig!

§30 Barn och utbildningsförvaltningen presenterar skolstrukturutredningen

Utredningsuppdraget täcker in helheten i Falu kommun under en tioårsperiod, både stad och landsbygd, förskola, grundskola och gymnasium. Tjänstemän från barn- och utbildningsförvaltningen har varit ute och träffat representanter för serviceorternas intresseföreningar för att presentera utredningens uppgifter inför att en rad förslag skulle presenteras i nämnden.

Syftet med att ge barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att göra en skolstrukturutredning är att ta fram ett beslutsunderlag för en långsiktig och hållbar skolutveckling i Falu kommun för att nå en hög och likvärdig kvalitet med en god skolekonomi i balans. Falu kommuns skola ser främst tre stora utmaningar i framtiden; ojämnt kapacitetsutnyttjande, svårigheter att rekrytera behörig personal samt ett stort underhållsbehov av lokaler i det befintliga fastighetsbeståndet.

Vilket behov finns det inom den kommunala skolan i Falun under en tioårsperiod utifrån sex utredningspunkter fick barn- och utbildningsförvaltningens tjänstemän i uppdrag av nämnden att utreda 2019. Dessa sex punkter är följande; hög och likvärdig pedagogisk kvalitet, god lärmiljö och goda studieresultat, trygghet och social utveckling hos barn och elever, attraktiv arbetsmiljö som underlättar rekrytering av behörig personal, skolekonomi i balans samt skolorganisation anpassad till barn- och elevantal på kort och lång sikt. I utredningen ingick det även att förhålla sig till kommunens redan beslutade program som bland annat landsbygdsprogrammet. Det har under utredningens gång funnits en politisk styrgrupp som består av barn- och utbildningsförvaltningens presidium och det har även funnits en tjänstemamma styrgrupp där även sektor service ingått då det är hyresvärdar för skolans lokaler.

Utredningen tog sin grund i att undersöka kapaciteten och fördelningen av kapaciteten i Falu kommuns skolor, alla barn och elever ska få plats sett till en tioårsperiod till 2030 även om trenden ser ut att fortsätta längre än 2030. Det beräknade platsbehovet för totalt antal elever ligger högre än vad den kommunala verksamheten kan ta emot i Falu kommun, behovet av antal platser täcks dock in när den kommunala verksamhetens platskapacitet läggs ihop med den fristående skolverksamheternas platskapacitet. Det finns en kapacitet att ta emot alla barn och elever i Falu kommun idag och 2030, det betyder dock inte att det gäller alla delar i kommunen då vissa delar både i centrala Falun och i kommundelarna har en förväntad platsbrist.

I kommundelarna ser behovet och tillgången till antal platser olika ut beroende på kommunedel. Även behovet av närheten till en förskole eller skolverksamhet ser olika ut beroende på kommunedel, behovet av närheten till förskoleverksamheter är större än till skolverksamheter då förskolebarn ska ha nära till sin verksamhet. Även sökmönstren historiskt har beaktats så vissa platser som exempelvis Aspeboda och Grycksbo ser ut att ha platsbrist i sina förskoleverksamheter, historiskt har dock behovet alltid tillgodosetts vilket tyder på att föräldrar ofta väljer att sätta sina barn i förskolor nära sin arbetsplats inne i centrala Falun. Kommunen har fyra månader att lösa sitt uppdrag att hitta en förskoleplats åt barn som ska in i den kommunala förskoleverksamheten, det kan dock bli en plats i centrala Falu och inte närmsta förskolan i kommundelarna. Det är inte den förskoleverksamheten som kommunen vill bedriva utan principen om att barn ska ha nära till verksamheten är viktig så de kommunala förskole områdena är inte optimala idag. Föräldrar kan tacka nej till platser, gå till andra aktörer eller välja att senarelägga starten.

Idag finns det en överkapacitet i Svärdsjö skolområde och Bjursås skolområde, vilket innebär en kostnad i outnyttjade lokaler som kommunen inte behöver för sin verksamhet. Det är inte heller inte ekonomiskt hushållsamt att betala för lokaler som inte nyttjas av någon verksamhet vilket inte går ihop med en skolekonomi i balans. Det som eventuellt skulle kunna sparas in i lokalkostnader skulle istället kunna läggas på ökad personal och utbildade pedagoger vilket är grundstommen i skolan.

Enligt den forskning och tillgängliga data som finns kring optimala skolmiljöer och elevantal för välfungerande skolor så är ca 350 elever optimalt för både den studiesociala miljön, den kollegiala miljön för lärare och ekonomiskt. I runda slängar är elevpengen 100 000kr per elev och det ska bekosta allt gällande denne elevs skolgång under ett läsår. I dagens skola behövs en viss mängd lärare med en viss behörighet för att bedriva pedagogiskt bra verksamhet för eleverna vilket innebär att det behövs en viss mängd elever i varje klass för att det ska vara bra. För att rektorn ska ha få en möjlighet att bedriva en bra verksamhet är 50 elever i varje årskull ett bra riktmärke för en välfungerande skolstruktur. Elever som kräver extra resurser för att få likvärdiga förutsättningar som andra elever i skolan få ingen extra ersättning i elevpengen för de resurser eleven behöver, detta ska lösas i rektorsbudgeten. Alla förslag i skolstrukturutredningen för Falu kommun utgår inte från att varje skola ska innehålla 350 elever utan tar även hänsyn till exempelvis nuläget och olika program som landsbygdsprogrammet.

Nuläget för skolans lokaler i Falu kommun är att det finns ett stort investeringsbehov i flertalet utav skolans lokaler. Flertalet av lokalerna uppfyller inte de myndighetskrav som finns för skollokaler och dessa upprustningar uppgår till investeringskostnader för mångmiljonbelopp. Om de befintliga lokalerna renoveras upp till myndighetskraven är lokalerna anpassade efter 50-talets pedagogik och inte för den moderna pedagogiken som vi har idag. Skolstrukturutredningen som har genomförts baseras på att det behöver göras avyttringar för att klara av det investeringsbehov som finns för de befintliga lokalerna eller för

I skolstrukturutredningen har aktuell forskning från Sverige och världen om hur bra skolverksamheter byggs upp beaktats i arbetet med utredningen för att eftersträva en så bra struktur för skolan som möjligt. En genomgående trend i den forskning som skolförvaltningen har gått igenom är de fördelar som lyftas fram med att grundskola och förskola ligger i nära anslutning till varandra för att kunna nyttja gemensamma anläggningar för exempelvis matsal samt bygga flexibla lokaler som kan ställas om till skol eller förskolelokaler vid behov. Det går även att nyttja användningen av personal och pedagogers tid vid exempelvis öppning och stängning av förskolan på ett mer effektivt sätt om skola och förskola ligger i nära anslutning till varandra. Det finns en mycket större flexibilitet i närheten till varandra skola/förskola. Det som forskningsstudier även visar är att det är bra om den finns en biträdande rektor som kan avlasta och dela ansvaret med rektorn vilket bidrar till en mer välfungerande verksamhet. Utifrån Falu kommuns förutsättningar, nuläge och kommunala program och strategier så är den rimliga satsningen förlagd till serviceorterna i Falu kommuns kommundelar.

Framtiden för skolstrukturutredningen är något oviss i hur tillvägagångssättet kommer att se ut inför beslut i barn och utbildningsnämnden. Nämnden har gett barn-och utbildningsförvaltningen i uppdrag att fördjupa utredningen i vissa avseenden, exempelvis vad konsekvensen blir om det inte ser några skolnedläggningar eller hur mycket transporter kommer att kosta om det sker en skolnedläggning på en plats. Troligtvis kommer förslaget att delas upp i olika delar och processa dessa separata från varandra under hösten, tidshorisonten för olika förslag är dock oklart när det kommer att tas upp till beslut i nämnden.

§31 Projekt-hjärtstartare på landsbygden

Projektet hjärtstartare på landsbygden är ett ideellt projekt som Carina Sparring startat med utgångspunkt i att hjärtsäkra Svärdsjöbygden, vilket är Carinas hembygd. Carinas tanke är dock att hjärtsäkra alla kommundelar på landsbygden i Falu kommun. Carina är sjuksköterska i grunden och har arbetat både som deltidstrandman i Svärdsjö och med att utbilda i hjärt-och lungräddning sedan 2008. Att arbeta med hjärt-och lungräddning och att utbilda i ämnet har legat Carina varmt om hjärtat i många år.

Överlevnaden vid hjärtstopp ser inte så bra ut som många kanske tror idag. Det sker ca 17 hjärtstopp utanför sjukhus i Sverige varje dag. Igenomsnitt tar det 11 minuter för en ambulans att komma till platsen där patienten med hjärtstopp är, tiden för detta är ännu längre på landsbygd och glesbygden. Tiden till att en ambulans anländer på plats vid ett hjärtstopp har ökat de senaste åren.

Inspirationen till projektet hjärtsäkra landsbygden fick Carina när hon är på en konferens som HRL rådet anordnar i Stockholm under två dagar. På konferensen presenteras olika projekt och ny forskning om hjärtstopp. Ett exempel på ett av projekten som presenterades på konferensen var SMS livräddarna som är en app som regioner kan köpa in för användning hos privatpersoner som kan ladda ned en app och anmäla sig att ha en HRL-utbildning appen. De anmälda personerna med kunskap om HRL i appen SMS livräddarna kommer vid larm om hjärtstopp från SOS-alarm få ett SMS om ett hjärtstopp i deras nära omgivning så att dessa privatpersoner kan rycka in och rädda liv.

Ett annat projekt som Carina fick lyssna till under konferensen och som direkt inspirerade henne till sitt eget projekt var två sjuksköterskor från Kalmar som hade ett projekt att hjärtsäkra Kalmar centrum genom att utbilda allmänheten samt sätta ut hjärtstartare och värmeskåp så att det finns tillgång till hjärtstartare dygnet runt. I Falun finns det för närvarande endast två hjärtstartare som är tillgängliga dygnet runt för allmänheten, en vid räddningstjänsten och en vid ett 50-plus boende. Det finns ingen hjärtstartare tillgänglig dygnet runt för allmänheten på Falu kommuns landsbygd som det ser ut idag. Sjuksköterskornas projekt i Kalmar satte ut tre dygnet runt tillgängliga hjärtstartare i centrum som vid öppnande av ett skåp även ger automatiskt larm till räddningstjänsten. Det är två personer som har räddats tillbaka till livet från ett hjärtstopp tack vare dessa hjärtstartare som sjuksköterskorna satt ut i Kalmar.

Projektet i Svärdsjö kommer att vara ett pilotprojekt för att kombinera två av de saker som Carina brinner mest för, rädda liv och utbilda i HRL. Hon har tagit kontakt med ett företag som har tagit fram en kostnadskalkyl för vad hjärtstartare och värmeskåp samt installation skulle kosta. Carina har även varit i kontakt med Svärdsjö intresseförening som är eld och lågor över projektet samt att projektet har fått ett litet bidrag från vindpengen så att det räcker till att köpa in en hjärtstartare och ett värmeskåp. Tanken på sikt är att projektet ska sprida sig till hela Falu kommuns landsbygd. För att det ska kunna bli en riktig utväxling med hjärtstartaren och skåpet så behöver det genomföras HRL utbildningar lokalt så att människor känner sig bekväma med och vet hur de ska använda en hjärtstartare. Det enda felet det går att göra med en hjärtstartare är att inte använda den!

Det finns en myt i samhället att det främst är äldre som drabbas av hjärtstopp men det kunde inte vara längre från sanningen, utan ett hjärtstopp kan drabba vem som helt när som helts. Även yngre tillsynes friska individer kan drabbas. Att det finns tillgång till hjärtstartare

dygnet runt ökar tryggheten för invånarna på landsbygden då utryckningstiden för räddningstjänst och ambulans är längre där än inne i centrala Falun. Exempelvis är tiden för utryckning för räddningstjänsten 25 minuter till Svartnäs. Finns det en hjärtstartare tillgänglig kan någon åka och hämta den och påbörja upplivningsförsök mycket tidigare och tid räddar liv. Kostnaden för en hjärtstartare ligger på ca 25 000kr och ytterligare 5000kr för ett värmeskåp. En hjärtstartare ska ha värme då den fungerar optimalt då, är den kall slutar den inte att fungera men den blir slö och tar längre tid på sig att starta upp.

Det finns massvis med hjärtstartare på landsbygden, men problemet ligger i att det inte är tillgängliga dygnet runt, vilket slår extra hårt på landsbygden. Det finns ett register som visar om en t.ex. förening eller ett företag har en hjärtstartare, problemet är dock att många faller ur det registret då det krävs en verifikation var sjätte månad föra att fortsätta att vara en del av registret.

Carina tänker också att det ska ingå i projektet att utmana företag och föreningar att sätta ut sina hjärtstartare i värmeskåp så att det blir tillgängliga dygnet runt eller att företag sponsrar installationen eller själva skåpet.

Projektet i korthet går ut på att Hjärtsäkra Svärdsjöbygden där de små omkringliggande byarna samt Enviken ingår i projektet och för detta krävs 14 hjärtstartare och skåp. Tillägget till detta är utbildning i HRL. Hela projektet kostar 360 000kr för samtliga byar och en utbildningskostnad årligen på 14 000kr räknat på två instruktörer per tillfälle och 500kr i ersättning per instruktör. Projektet syftar till att hitta samarbetspartners, då man själv är ganska liten men tillsammans kan vi göra mycket!

§32 Landsbygdsrådets verksamhetsplan

Ledamöterna kommer med inspel till verksamhetsplanen under sittande möte och kan inkomma med vidare inspel till landsbygdsutvecklaren via mail. Verksamhetsplanen kommer att gå ut på en remissrunda till rådets ledamöter inför nästa Landsbygdsråd och på rådsmötet kommer beslut fattas om att anta verksamhetsplanen inför 2021.

§33 Leader-projekt: Platsmarknadsföring av Falu kommuns landsbygd

Hanne Kringstad är projektledare för det nya Leader-projektet vid namn Platsmarknadsföring av Falu kommun. Det är kommunen som står som projektägare för projektet men det är i mycket nära samarbete med kommunbyggerådet. Projektstarten är 1 september 2020 och kommer att pågå i två år till hösten 2022. Projektet har en projektledare på 100% anställd och en kommunikatör på 50%.

Tanken med projektet är att marknadsföra Falu kommuns kommundelar och lyfta fram det unika med varje plats. Det är sånt som kommunbyggerådet har haft en önskan om att kommunen skulle hjälpa till med länge, men som det inte har funnits tid eller resurser till det tidigare. Projektet ska lyfta fram stoltheten som finns över varje bygd, vad som finns i varje bygd och öka nyinflyttade.

Det marknadsföringsmaterial som tas fram i projektet kommer att visas upp för företag och människor som är intresserade av att flytta till landsbygden för att skapa nyetableringar på landsbygden. Projektet syftar även till att arbeta internt med att lyfta fram möjligheten med företagsetableringar på landsbygden som ett alternativ till centrala Falun där det är markbrist

idag. Internt behöver vi i kommunen bli bättre på att faktiskt se hela kommunen! Det kommer att ske en mark, lokal och "ödehus" inventering för att kunna erbjuda företag och nyinflyttade snabba möjligheter till en etablering på Faluns landsbygder. För att marknadsföra och lyfta fram det unika klimatet på Faluns landsbygder kommer projektet även syfta till att stärka lokala nätverk, företagarkostnader och genomföra ett studiebesök i Höga kusten eller Falkenberg som har inspirerat upplägget till detta projekt.

En ny utmaningen i projektet är hur workshops och möten ska kunna arrangeras på ett tryggt och säkert sätt i och med Corona pandemin. Om arbetssättet ändras till att främst ske genom digitala möten kommer de kontaktytor som projektet ämnar att stärka och skapa att göra det i samma utsträckning som om deltagarna hade möjlighet att träffas fysiskt? Det är också någonting som projektet nu behöver ta hänsyn till och målmedvetet arbeta för att bygga bort så att andan i projektet motsvarar det som står i projektbeskrivningen.

Projektet kommer att göra en kortare rapportering om projektets arbete vid varje Landsbygdsråd under projektetid för att stärka den interna förankringen av projektet. Det kommer att bli två intensiva men spännande år!

§34 Stiftelsen för fritidens främjande i Falu kommun

Landsbygdrådet rekommenderar Kommunstyrelsen att besluta enligt följande:

- Vika IFs ansökan om 160 000kr beviljas med motiveringen att projektet syftar till att öka möjligheten till fritidsaktiviteter för barn och ungdomar i ett brett spektrum av aktiviteter i sin hembygd Vika i enlighet med Stiftelsen stadgar.
- Bjursås IKs ansökan om 30 000kr beviljas med motiveringen att projektet syftar till att bygga upp och utveckla Bjursås IKs cykelsektion för ökad möjlighet till fritidsaktiviteter för barn och ungdomar i enlighet med Stiftelsens stadgar.
- Svärdsjö Ridklubbs ansökan om 200 000kr beviljas med motiveringen att projektet syftar till att utveckla ridklubbens verksamhet för att öka möjligheten för barn och ungdomar på landsbygden att delta i fritidsaktiviteter i enlighet med Stiftelsens stadgar.
- Svärdsjö Ridklubbs ansökan om 45 000kr beviljas med motiveringen att projektet syftar till att utveckla ridklubbens verksamhet för att öka möjligheten för barn och ungdomar på landsbygden att delta i fritidsaktiviteter i enlighet med Stiftelsens stadgar.
- Sundborns biblioteksförenings ansökan om 88 000kr beviljas med motiveringen att aktiviteterna i projektet syftar till att bredda utbudet av kulturella fritidsaktiviteter för barn och ungdomar i Sundborn med omnejd och uppmuntra till ökat läsintresse hos barn och ungdomar i enlighet med Stiftelsens stadgar.
- Ryggensjöföreningens ansökan om 80 000kr avslås med motiveringen att Landsbygdsrådets arbetsutskott inte ser en tydlig koppling mellan stiftelsens målgrupp barn och ungdomar och de ansökta aktiviteterna i projektet, därav uppfylls inte Stiftelsens stadgar.

§35 Uppdatering om arbetet med serviceplanen

Arbetet med serviceplanen fortlöper och är i det stora hela slutfört. Det som saknas är reviderade siffror för respektive kommundel samt inspel från tre serviceorters intresseföreningar gällande deras lokala del i serviceplanen.

Landsbygdsutvecklaren Hanna har pratat med ansvarig tjänsteman för det Regionala serviceprogrammet hos Region Dalarna som reglerar arbetet med de kommunala serviceplanerna och tjänstepersonen rekommenderar Falu kommun att uppdatera siffror och inaktuell information men att i det stora hela låta planen se ut som den gör idag, då den är välarbetad och gedigen. De nationella riktlinjerna kommer under perioden 2021–2025 att ändras, varpå det regionala serviceprogrammet kommer att uppdateras. Därav kommer Falu kommun troligtvis att behöva revidera serviceplanen tidigare än 2025 för att leva upp till de nya nationella och regionala riktlinjerna.

Beslut gällande serviceplanen kommer som en punkt på nästa dagordning på Landsbygdrådet i slutet av oktober.

§36 Information om e-signaturer och nya kallelser via Netpublicator från och med årsskiftet

Landsbygdsutvecklaren arbetar tillsammans med nämndsekreterarna på miljö-och samhällsbyggnadsförvaltningen med att uppdatera och formalisera processen för Landsbygdsrådet gällande kallelser, protokoll och signering av protokoll för att efterlikna den process nämnder följer. Detta är ett arbete alla råd i Falu kommun kommer att arbeta med och Landsbygdsrådet och Evenemangsrådet är först ut.

Från och med detta råd införs en justerare för varje rådsmöte som ambulerar mellan de politiska ledamöterna i Landsbygdsrådet. Ordföranden, justerare och sekreteraren kommer att skriva under digitalt med Bank-id via digital e-signering hos tjänsten Netpublicator.

Protokoll och kallelser kommer från och med årsskiftet att se lite annorlunda ut och kommer även de att skickas ut via Netpublicator. Handlingar till rådsmötena kommer att finnas i en e-tjänst på nätet. Mer om detta förändringsarbete sker på landsbygdrådet i januari 2021.

§37 Övriga frågor

- SLU har ett regeringsuppdrag att fortbilda landsbygdsutvecklare och samla aktuell forskning om landsbygdsutveckling vilket finns på en blogg vid namn Kunskaper för landsbygder. I detta uppdrag ingår även att arbeta med webinarier vilket går att se i efterhand på play.slu.se under fliken Kunskaper för landsbygder. Det finns många intressanta webinarier allt ifrån Vingåkersmodellen till digitala lanthandlare och bygdebolag. Kika gärna på dessa om det finns intresse att förkovra sig i aktuella ämnen för landsbygdsutveckling.
- Flertalet Vikabor har stött på problem i vatten och avloppsfrågan då Vikabor med undermåliga avloppslösningar har fått förelägganden från miljö-och

samhällsbyggnadsförvaltningen om att de behöver bygga om och byta ut sina avlopp. Samtidigt har Falu energi och vatten planerat att ansluta Vika till kommunalt vatten och avlopp inom en snar framtid vilket då riskerar att drabba medborgarna med dubbla kostnader, då de först måste bygga om sina befintliga avlopp för att sedan betala för att ansluta sig till det kommunala VA-nätet. Viktigt att olika förvaltningar inom kommunen pratar ihop sig så att medborgarna inte behöver stå med dubbla kostnader i onödan.

§21 Ordförande förklarar mötet avslutat

Mats Dahlberg, ordförande

Agneta Ängsås, justerare

Hanna Wickström, sekreterare